

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת מקץ

האשמה נוראית

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יַעֲקֹב אָבִיהֶם אֶתִּי שְׁפָלְתֶם יוֹסֵף אֵינְנוּ וְשָׁמְעוּן אֵינְנוּ וְאֶת בְּנֵימָן תִּקְחוּ עָלַי הִיוּ כְלָנָה" (בראשית מב, לו).

יעקב מאשים את בניו בהאשמה חמורה: "אֶתִּי שְׁפָלְתֶם" – הפכתם אותי לאב שכול, כלומר אתם הרגתם את בני יוסף. על אף שיעקב אינו יודע בבירור שבניו הם האחראים להיעלמות יוסף, החשד הולך וגואה בו. כששלח את יוסף לשאול בשלומם הם חזרו בלעדיו, ועכשיו הם שבים ממצרים בלי שמעון. זה כבר יותר מדי, הם ודאי אנשים מקולקלים המביאים צרות על כל מי שנמצא במגע איתם. יעקב פוחד לשלוח את בנימין עם אחיו – איך יוכל לסמוך עליהם? יוסף איננו, שמעון איננו, ועכשיו הם מבקשים לקחת גם את בנימין? האם גם גורלו יהיה כגורל אָחִיו שאינם?

חששותיו של יעקב היה להם על מה שיחולו, שהרי אחי יוסף עדיין לא חזרו בתשובה. אחרי כל מה שעוללו הם לא התביישו לומר לאביהם את שאמרו לאדוני מצרים: "שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲנַחְנוּ אֲחִים בְּנֵי אָבִינוּ הָאֶחָד אֵינְנוּ וְהִקְטַן הַיּוֹם אֶת אָבִינוּ בְּאָרֶץ כְּנָעַן" (לעיל לב). "הָאֶחָד אֵינְנוּ"?! והלוא אתם במו ידיכם מכרתם אותו לעבד לאנשים זרים!

כשם שניכרים דברי אמת כך מרגיש הלב בדברי שקר, ומאז שהחלו בניו במסכת השקרים עזבה השכינה את יעקב. אין השכינה שורה במקום שבו דרים השקר והכזב.

יעקב איש האמת מוקף כל חייו באנשי מדון וכזב. אחיו התאום מנסה לנכס לעצמו את הברכה שכבר אינה מגיעה לו אחרי שמכר את בכורתו, לבן אחי אימו משקר לו בבנותיו ומרמה אותו בהעסקתו, שמעון ולוי תוקפים את אנשי שכם בלי לשאול לדעתו, וחמור מכול – בניו מביאים לו את כתונת יוסף – אחיהם ובשרם – מגואלת בדם, כדי שיאמין שחיה רעה אכלתהו אף שהם עצמם מכרו אותו! על כך אומר יעקב "עָלַי הִיוּ כְלָנָה". כמה קשים הם חיי יעקב שאינו יכול לתת אמון באנשים הקרובים ביותר, שאינו יודע אם בניו יוצאי חלציו דוברי אמת הם או מלאי שקרים.

עבודה רבה תידרש מבני יעקב – לא רק להחזיר את השלום בין כל האחים אלא גם להחזיר את האמון בינם לבין אביהם.

שאל דוד בוצ'קו